

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. Quæ ratione ex motivis moraliter tantum certis assurgere poßit
intellectus ad assensum firmißimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

gemmam preciosissimam haberet, aut medicinam ad morbum aliquem depellendam efficacissimam, si tamen velle illius præstantiam, vel hujus efficaciam ignoraret, nec preciosissima ei esset gemma, nec medicina efficacissima.

IV. *Humanitas unita Personæ divinæ, hoc tamen nesciens, actus elicitur certissimus.*

Præterea res hæc declaratur exemplo supra ex aliâ occasione posito. Si ergo humanitas aliqua, purè viatrix, seu non videns Deum, uniretur Personæ alicui divinæ, actus ejus omnes, non veri tantum essent, sed certissimi, & quot verba proferret, tot funderet oracula propter extrinsecam assistentiam Personæ illius divinæ, seu decretum Dei, quo staturerit ita humanitatem illam gubernare, ut nunquam erraret, & tamen hi actus, quamvis in se, ut dixi, maximè certi, humanitati illi nihilominus non essent certi, cum principium certitudinis illorum, nempe unionem hypostaticam, & decretum illud Dei, in quibus certitudo hæc fundatur, ignoret. Idem est in sententiâ dicente omnem actum verum, etiam naturalem, & de materiâ contingente esse essentialiter verum, ita ut qui mente diceret Turca dormit Turcâ dormiente, specie diversum actum eliceret ab eo quo is idem diceret Turcâ non dormiente, cum ille esset verus, hic falsus, idque essentialiter: & tamen cum objecti illius non habeat rationes firmas, sed solum probabiles, actus ille quamvis in se certus, ei tamen, qui illum elicit non est certus, sed relinquit locum dubitationi & formidini.

Magis hoc declaratur ex sententiâ assente omnem actum verum esse essentialiter verum.

V. *Et actus reddat intellectum certum de re aliqua, varia requiruntur.*

Dices cum P. Suarez Disp. illâ 6. Sect. 5. num. 12 Actus supernaturalis Fidei secundum nos est certissimus, ergo cum totus uniatu intellectui, dabit ei suum effectum formalem, utpote qui ab entitate illius actus est realiter distinctus. Sed contra: Hoc enim apertè rejici videtur exemplis numero præcedente positis, de humanitate scilicet unitâ Hypostaticè Personæ alicui divinæ, & de actu essentialiter vero.

VI. *Differentia hæc in parte inter actum Fidei & scientiâ.*

Ille ergo actus Fidei, prout est connexio sui cum objecto, communicatur intellectui eo ipso quod ei insit, & denominat intellectum informatum actu, hoc sensu certissimo, seu qui hic & nunc sit necessariò connexus cum objecto: at vero quoad nos non habet actus illam certitudinem, nisi reflexè cognoscatur ut relatus ad principia à quibus procedit, & unde haurit firmitatem. Secus res se habet in actu scientiæ, clarus enim cum sit, intellectus per eum evidenter percipit objectum, sicque eo ipso redditur de illo certus, quod in actu Fidei non contingit propter illius obscuritatem. Hæc tamen certitudo actus Fidei in se, quamvis nobis non semper innotescat, magnam secum affert utilitatem, est enim dispositio ad gratiam, & ad actus supernaturales virtutum eliciendos conducit.

Ad quid deserviat actus Fidei certitudo in se.

VII. *Sine Fides certior visione beatificâ.*

Quæres, Utrum Fides sit certior visione beatificâ? P. Tannerus hic, Disp. 1. quæst. 1. d. 6. num. 179. affirmat visionem beatificam, non quoad evidentiam tantum, sed etiam quoad certitudinem absolutè & simpliciter superare Fidem. Quoad evidentiam facile hoc concesserim, cum Fides omnino non sit evidens; quoad certitudinem verò infallibilitatis præcisè pari inter se videntur passu procedere, cum Deus non minus infallibilis sit in dicendo, quam in clarè rem aliquam manifestando.

VIII. *Dicere possit hæreticus a què firmiter.*

Quæri hic etiam solet, utrum dici possit hæreticum a què firmiter suis erroribus adherere, ac Catholicus adheret veritati. Affirmat P. Arriaga hic, Disp. 3. n. 101. idem docet Sotus lib. 3. de

naturâ & gratiâ, cap. 10. additque, de hoc dubitare, esse puerilem errorem. Imò Molina 1. part. q. 1. a. 5. asserit certitudine, quæ se tenet ex parte subjecti, posse hæreticum certius interdum adherere errori, quam Catholicus adheret veritati, & protervum quævis posse firmiter adherere rei in se dubiæ, quam cordatus & prudens adheret rei certæ. Idem tenet Medina 1. 2. q. 109. art. 2. dub. ultimo, & Vega lib. 16. in Trident. cap. 13. Contrarium nihilominus affirmat Bannez 1. 2. q. 4. art. octavo.

tor adhare- re suo erro- ribus, ac Catholicus veritati.

Quæstio maximè ex parte est de nomine: quoad modum ergo loquendi mihi placet quod ait P. Tannerus hic, Disp. 1. quæst. 6. dub. 3. n. 59. nempe quantâ constantiâ & certitudine per Fidem Catholicus veritati adheret, tantâ obstinatione & pertinaciâ hæreticos adherere posse & solere falsitati, ita ut, non rationibus tantum, sed nec inflictis etiam poenis à suis erroribus divelli queant.

IX. *Quis hæc in re obferendus loquendi modus.*

SECTIO QUINTA.

Qua ratione ex motivis moraliter tantum certis, assurgere possit intellectus ad assensum firmissimum.

AD hujus intelligentiam quæstionis recolendum breviter, quod supra, initio hujus Disputationis fusè declaravi, certitudinem scilicet actus alicujus esse duplicem, adhesionis, seu ex parte subjecti, & infallibilitatis, quæ in determinatione actus ad veritatem sita est: undecunque demum hæc determinatio proveniat, sive ex intrinsecâ entitate actus; sive à principiis extrinsecis, lumine nimirum & aliis, quæ vel ex naturâ suâ, vel ordinatione divinâ, non nisi ad actum verum concurrere possunt.

I. *Notandâ duplex illa in actu certitudo, adhesionis, & infallibilitatis.*

In eo ergo præsens versatur difficultas; intellectus quippe, potentia rationalis cum sit, rationali modo moveri debet, proportionatèque ad media per quæ ad agendum excitatur. Motiva itaque credibilitatis, cum juxta dicta Disputatione præcedente, non sint metaphysicè, sed moraliter tantum cum rei credendæ veritate connexa, impossibile videtur ut ex rationibus solum probabilibus actus certus, ex mediis, inquam, seu motivis infirmis firmissimum nascatur assensus, nullus quippe effectus excedere potest virtutem suæ causæ.

II. *Difficultas est, quomodo ex motivis tantum probabilibus procedere possit actus certissimus.*

Dicit aliquis, credere se propter Verbum Dei, hoc autem certissimum est, & cum rei quam dicit veritate essentialiter connexum. Sed contra; unde enim tibi constat hoc esse Verbum Dei, seu rem hanc esse à Deo dictam? Si dicas, ob auctoritatem Ecclesiæ: urgeo ulterius, qui enim nosti hanc esse veram Ecclesiam, & organum per quod Deas loquitur, & mytheria nobis revelat? recurrendum tandem est ad motiva credibilitatis; hæc autem quandoquidem cum re, cui attestantur, non sint infallibiliter connexa, non efficiunt certitudinem nisi moralem.

III. *Non sufficit si quis respondet hoc credere propter Verbum Dei.*

Res hæc magnâ ex parte discussa est supra, Disp. 6. dum de resolutione Fidei. Quoad primum ergo, certitudinem scilicet adhesionis Fidei (de adhesionem enim evidentiam, quæ est propria scientiarum, & vel ex penetratione terminorum, ut in primis principiis contingit, vel ex præmissis,

IV. *Vnde assurgat intellectus ad certitudinem adhesionis Fidei.*

TOM. II.

Adhesio Fidei ex imperio voluntatis est firmissima.

præmissis claris & evidentibus recto ordine dispositis habetur, hic non est sermo) provenit hæc certitudo ex electione voluntatis, cui dum intellectus rationes aliquas seu motiva proponit, ob quæ prudenter assentiri potest is, cui proponuntur, imperat voluntas liberè assensum, eumque multo firmiorem, quàm motiva exigant, eâ siquidem certitudine ac firmitate objecto proposito adhæret, ut ne levissimam quidem circa illud dubitationem deliberatè admittat. Imò ipsa etiam prima principia limitantur interdum & corriguntur, si quando Fidei, seu rei quæ creditur, videantur contraria: qua de re multa dicta sunt supra, sect. 2. & 3. quæ hic non censo repetenda.

V. *Declaratur quo pacto voluntas moveat intellectum ad firmum assensum Fidei.*

Si autem ulterius quis scire cupiat, quo pacto hoc præstet voluntas; certum in primis est non id eam facere, vim aliquam aut energiam motivis credibilitatis seu rationibus, quibus intellectus ad credendum inducitur, addendo, sed stantibus iisdem planè motivis, pro illa quam in intellectum habet potestate, ut in Philosophiâ fusiùs declaravi, efficere potest ut multo firmiorem hic & nunc rei alicui quis præbeat assensum quàm pro ratione motivorum. Ad hoc verò efficiendum, præter supra posita motiva, rationes etiam quædam præctica accedunt, ut quod hinc æternæ felicitatis securitas pendeat, quod hoc postulet objecti dignitas, reverentiæque dictioni divinæ debita, ut nimirum quando tanta est probabilitas Deum loqui, submittamus iudicium, & intellectum captivemus in obsequium Fidei.

VI. *Vix nulla est ratio assentiendi, non potest voluntas cogere intellectum.*

Neque hoc impossibile cuiquam, aut mirum videri debet, cum hæretici, ut dictum est, ex motivis multo sine omni comparatione levioribus, temerè quidem, ita tamen in suis erroribus fixi ac firmi sint, ut nullo pacto ab iis dimoveri queant. Ubi tamen nulla omnino apparet ratio assentiendi, probabilius existimo non posse voluntatem cogere intellectum ad assensum, sicut efficere non potest ut quis iudicet *astra esse parva, vel etiam esse imparia*: at verò ubi sunt rationes graves, quamvis ad firmissimum huiuscemodi assen-

sum non planè sufficientes, potest voluntas motivorum inefficaciam suo imperio supplere, modo num. præcedente explicato. Et per hæc patet ad rationem dubitandi numero secundo propositam.

Quoad certitudinem infallibilitatis actus Fidei, res mihi videtur declaratu multo facilior. Hæc itaque certitudo, seu infallibilitas, vel provenire potest ab ipsâ intrinsicâ entitate actus, quem, supernaturalis cum sit, volunt aliqui esse essentialiter & verum ex se, & certum, de quo postea. Deinde certitudinem infallibilitatis habet actus ille, qui ab eiusmodi principio procedit, quod ita ad verum est determinatum, ut ad falsum tendere nullo pacto possit, quale, ut jam diximus, est lumen illud peculiare, quod Deus ad actum Fidei eliciendum specialiter infundit, quando objectum verè est revelatum, & prudentia dicitur esse credendum, dicique solet lumen *supernaturalis excitationis*, per quod cum Deus singulari quodam modo hominem ad rem aliquam credendam moveat, si actus ex hoc lumine elicitus, foret falsus, Deus esset auctor falsi.

Infallibilitatem insuper haurit actus ex motivis credibilitatis, non præcisè, cum iis secundum se sumptis falsum subesse possit, ut Disputatione præcedente ostensum est, sed ut subsunt peculiari providentiæ divinæ, quæ ad verum solummodo testandum de facto ordinavit. Actus ergo, qui ex his principiis procedit, certus est & infallibilis, quamvis illi, qui hunc actum elicit, ejus infallibilitas non semper sit comperta, ut Sectione præcedente fusè declaratum est, dum de certitudine actus Fidei in se & quoad nos: & præter ibi dicta, ei hoc contingeret, quicum Deus statuisset ad actus tantum veros concurrere, ipso nihilominus hoc Dei decretum ignorante, hujus actus omnes, etiam naturales, forent certissimi, eorum tamen certitudo in plurimis ei non innotesceret. Videantur dicta hac de re loco proxime citato. Omnes autem actus Fidei in se sunt in certitudine æquales.

VII. *Vide procedat certitudo infallibilitatis in actu Fidei.*

Prima ratio infallibilitatis in actu Fidei reperta.

VIII. *Altera ratio infallibilitatis actus Fidei.*

Actus scilicet est infallibilis, quamvis ejus infallibilitas non cognoscatur.

